

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดสัมมนาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง

ส่วนที่ 1 จังหวัดนครราชสีมา

แนวคิดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านลดรายจ่าย

- ดูแลการใช้จ่ายในแต่ละวันให้พอเหมาะในครอบครัว ไม่ใช่จ่ายมากเกินไป
- ไม่เล่นการพนัน หลีกเลี้ยงอบายมุขทุกอย่าง
- ให้ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนพึ่งพาตนเอง เช่น โครงการรื้อชีวิตพิชิตความจน นำชุมชน
พันอบายมุข เช่น โครงการลด ละ เลิก เหล้าวันเข้าพรรษา
- ส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ไร่รับประทานเอง ลด
ค่าใช้จ่ายในการซื้อกับข้าว หรือค่าใช้จ่ายในด้านอาหารการกิน
- กำหนดราคาสินค้าให้มีมาตรฐานเดียวกัน
- การใช้ธรรมชาติมาควบคุมอารมณ์และจิตใจ สิ่งของบางอย่างถ้าไม่จำเป็นกับชีวิตเราก็ไม่ต้อง
ซื้อ
- ปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค
- จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของการใช้งบประมาณในครัวเรือน
- แยกบัญชีค่าใช้จ่าย อาศัยความมีระเบียบวินัยเข้ามาจัดการ
- ปรับแนวคิดของประชาชนให้กล้าคิดและที่จะเปลี่ยนแปลง
- ทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน และมีการตรวจสอบและ
ประเมินผล
- ให้หลักธรรมในการดำรงชีวิต
- ส่งเสริมให้ประชาชน มีสติ รักษาศีลตามอัธยาศัย เมื่อทุกคนมีคุณธรรมในการครองตน
ครอบครัว ที่ทำงาน และสังคมจะดีขึ้นเองโดยอัตโนมัติ
- ใช้สิ่งของที่ผลิตภายในประเทศ ไม่ใช่สิ่งของที่มีราคาสูง ไม่ฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น
- ใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ
โตเร็ว เช่น ไก่ เป็ด
- จัดตั้งกลุ่มคนในชุมชนในรูปแบบสหกรณ์
- ส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักการใช้จ่ายของตนเองครอบครัว สำนักงานและชุมชน
- ประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนในครอบครัวและชุมชนรู้จักการประหยัดอดออม ทำบัญชีรายรับ
- รายจ่าย ลดความจำเป็นของชีวิตที่ฟุ่มเฟือย

- วรรณกรรมการต่อต้านยาเสพติดในชุมชนและให้ความรู้กับประชาชนให้เข้าใจถึงโทษของยาเสพติด

ด้านเพิ่มรายได้

- ปลูกจิตสำนึก ลดค่านิยมให้ปรับเข้ากับสถานะทางสังคม อย่างเช่น ลดค่านิยม ลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็น เงินที่เหลือที่เราไม่ต้องจ่าย ก็จะเหลือกลายเป็นรายได้
- หางานทำโดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามความถนัด เช่น หมวก, ไม้กวาด และงานอื่น ๆ ในชุมชน หรือ โรงงาน
- ใช้อุปกรณ์ ในครัวเรือนให้เหมาะสมกับรายได้
- ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ เช่น การฝึกอาชีพการทำน้ายาล้างจาน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- การปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลา เลี้ยงกบไว้สำหรับ การประกอบอาหารหรือทำกับข้าวเอง แล้วส่วนที่เหลือสามารถนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง
- ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพเสริมตามความสามารถในแต่ละชุมชน เช่น การทำมะม่วงแช่อิ่ม การทำไอ้แมงกร การทอผ้า การทำอิฐประสาน อิฐบล็อก โดยการจัดโครงการส่งเสริมอาชีพให้กลุ่มแม่บ้าน
- จัดตลาดชุดเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชนในพื้นที่
- จัดตลาดล่องหน้าให้กับเกษตรกรเศรษฐกิจพอเพียง
- การทำการเกษตรส่วนใหญ่ก็เป็นการเพิ่มรายได้อยู่แล้วจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความคิดที่แตกต่าง เช่น การปลูกผลไม้นอกฤดู และการทำนาปลัง ก็เป็นการเพิ่มรายได้อีกทางที่เกษตรกรส่วนใหญ่ทำกัน
- การเพิ่มรายได้ที่ดีที่สุดก็คือการลดรายจ่าย
- ให้ความรู้เบื้องต้นหลักเศรษฐศาสตร์ อุปสงค์ อุปทานและคุณธรรม กล่าวคือ การประกอบอาชีพใด ๆ ให้คำนึงถึงความต้องการของตลาด ผู้บริโภค และการผลิตหรือจำหน่ายเพื่อให้ได้กำไรหรือส่วนต่าง ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงหลักคุณธรรมด้วย
- แปรรูปสินค้าการเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้มีราคาเพิ่มขึ้น โดยอาจจะตั้งเป็นสหกรณ์สินค้าชุมชน โดยประชาชนเป็นผู้บริหารจัดการ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยเหลือดูแล

- เข้ารับการอบรม หรือ ร่วมกิจกรรม ที่เกิดขึ้นจากท้องถิ่น หน่วยงานราชการอื่น ๆ หรือ จากเอกชนเพื่อช่วยเพิ่มทักษะความรู้ เพื่อให้รายได้เพิ่มขึ้น หรือรองรับอาชีพต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มรายได้
- ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์
- การแยกขยะเพื่อความสะอาดภายในบ้านและได้รายได้จากการขายขวด ขยายกระดาษ เพื่อมีรายได้เสริม
- หลังบ้านบริเวณท่อน้ำทิ้งปลูกต้นเตยก็จะมีกลิ่นเหม็น เพราะต้นไม้น้ำนำไปใช้ โดยไม่ต้องใช้น้ำมาลดต้นได้อีกครั้งหนึ่ง จึงประหยัดน้ำได้
- ส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนแต่ละชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนที่โดดเด่นให้เป็นสินค้าของชุมชนและส่งเสริมเป็นผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น
- ส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนทำผลิตภัณฑ์ ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์

ด้านประหยัด

- ออมทรัพย์เริ่มต้นจากครอบครัว รู้จักเก็บออมวันละนิดแต่ขอให้ทำทุกวัน จะได้มีเงินออมไว้เป็นทุนต่อไป
- ประกวดการประหยัดภายในครัวเรือน ด้านการใช้น้ำ ไฟฟ้าเป็นหลอดประหยัด เปิดน้ำเบา ๆ เริ่มที่บ้าน มาสู่โรงเรียนเริ่มที่บ้านมาสู่วัด
- การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในครัวเรือน เช่น การผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์
- ส่งเสริมการจัดทำปุ๋ยชีวภาพในครัวเรือน เป็นการประหยัดเงินเพื่อซื้อปุ๋ยเคมีมาใช้
- ส่งเสริมให้ความรู้การทำน้ำยาล้างจาน สบู่ เพื่อใช้ในครัวเรือน
- ส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ให้แก่ชุมชน
- ในท้องถิ่นที่ห่างไกลจากตัวอำเภอส่วนใหญ่จะประหยัด การซื้อข้าวของเครื่องใช้ เดือนหนึ่ง จะออกมาที่เพราะเปลืองค่าใช้จ่ายทั้งเรื่องค่าน้ำมัน
- ประชุมเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเงินเป็น ๓ ส่วน ๑. ส่วนใช้จ่าย ๒. ออมแบบประจำ ๓. ออมแบบยามฉุกเฉินเบิกมาใช้ได้
- ไม่ซื้อของที่จำเป็น ปลูกจิตสำนึก ว่าสิ่งไหนจำเป็นสิ่งไหนไม่จำเป็น
- ตั้งกลุ่มผู้ผลิต เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการซื้อ – ขาย
- ไม่มีสติในการบริโภค ใช้สิ่งของที่มีอยู่อย่างประหยัด ไม่เฝ้าหาสิ่งของที่ไม่จำเป็น พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

- จากการลดรายจ่ายข้างต้นสอดคล้องกับการประหยัดรายจ่ายในครอบครัวซึ่งส่วนมากเกิดจากจิตสำนึกของประชาชนเป็นสำคัญ
- รู้จักใช้ของที่มีอยู่ หรือ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ทำความเข้าใจกับเรื่องบัญชี รับ – จ่าย และเคร่งครัดในการปฏิบัติ
- การให้ความรู้และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำวัสดุที่เป็นพื้นที่มาทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- ปิดไฟในกรณีไม่จำเป็นต้องใช้แสงสว่าง และทำเป็นประจำ ที่บ้านและที่ทำงานทุกคน
- นำเศษอาหารมาแปรเป็นน้ำหมักชีวภาพ
- ผลิตพลังงานใช้เองในชุมชน เช่น เต้าชีวมวล, พลังงานแสงอาทิตย์, พลังงานลม
- ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันให้สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกหลาย ๆ รอบ
- ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นรู้จักการใช้สิ่งอุปโภค บริโภค อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
- สนับสนุนให้คนในครัวเรือนประหยัด ออมทรัพย์
- แนะนำให้ชุมชนเก็บออมวันละ ๑ บาท
- มีธนาคารให้ชุมชนฝากเงิน

ด้านการเรียนรู้

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำน้ำยาล้างจาน สบู่ แชมพูสระผม ใช้เอง
- ให้ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงรายรับ และรายจ่าย
- ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
- ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ พืชสมุนไพร
- ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมเพื่อนำมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนในครัวเรือน
- ศึกษาจากแหล่งความรู้จากสถานศึกษา จากชุมชน หรือห้องสมุด และสภาพที่ต่าง ๆ ที่มี
- ความรู้
- การสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการสร้างงานเพื่อเพิ่มรายได้ในครอบครัวและรายได้ในชุมชน
- ส่งเสริมให้ความรู้ด้านอาชีพให้กับกลุ่มสตรี แม่บ้าน อสม. กลุ่มเยาวชน
- ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับด้านบุคลากร เช่น กฎหมาย ข้อระเบียบบังคับ
- ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับสถาบันครอบครัว

- สนับสนุนให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้ การใช้ชีวิตเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืนมีการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติและการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมการศึกษาทั้งใน และนอกระบบเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีการศึกษาการเรียนรู้พื้นฐานที่สูงขึ้น
- ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน
- จัดทำศูนย์ศึกษาดูงานเกษตรกรตัวอย่างด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- จัดทำศูนย์ถ่ายทอดเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
- จัดอำเภอเคลื่อนที่ พบปะประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการรักษายาบาล และแนวทางประกอบอาชีพ การทำอาชีพเสริมของหมู่บ้านของชุมชน
- ควรสนับสนุนให้หน่วยงานได้เข้าหาประชาชนและให้ความรู้ใหม่ไปสู่ท้องถิ่น
- ศูนย์รวมจิตใจของคนไทยเราก็คือ วัด โรงเรียน
- ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต
- ค้นคว้าทดลองสิ่งที่เรียนรู้มาให้ชัดเจน
- มีวัด ศาสนสถาน (มัสยิด) โบสถ์ สำนักสงฆ์ สำนักปฏิบัติธรรมมากพอแล้ว หน่วยงานรัฐควรจะไปประสานงานให้มีรูปธรรม
- ใช้สิ่งของตามธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- พัฒนาสิ่งใหม่ขึ้นมาใช้อยู่เสมอ
- ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ
- นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาประชุมปรึกษาหารือ
- ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ได้ช่วยให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของ อปท.
- ต้องมีหน่วยงานทางภาครัฐเป็นแกนหลักในการให้ความรู้แก่ประชาชนและปลูกฝังจิตสำนึกถึงผลได้ ผลเสียจากการใช้ชีวิตระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริของในหลวง
- เข้าร่วมกับท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะในการดำรงชีพ เช่น อบรมเรื่องการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์
- ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ
- ส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ส่งเสริมการเรียนรู้ รู้จักตนเอง และเสริมการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้อยู่ในจิตสำนึก ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่
- มีบุคลากรของรัฐที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ออกไปให้ความรู้กับประชาชน

- การทำงานจากประสบการณ์ทั้งที่บ้านและมีสถานศึกษา หรือสถานที่ราชการ
- จัดทำระบบสารสนเทศชุมชน
- จัดศูนย์การเรียนรู้ตามวิทยาลัย
- จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ประสบการณ์ตรง ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปฏิบัติจริงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงจากสถาบัน หรือหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จสู่ชุมชน
- ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้หนังสือ อ่านหนังสือพิมพ์ ฟรี
- ส่งเสริมการจัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านเพื่อพัฒนาการประกอบอาชีพ
- จัดทำโครงการหาครูฝึกอบรมมาแนะนำประชาชนในท้องถิ่น

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

- ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด
- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะทั่วไปในชุมชน
- ปลูกต้นไม้เพิ่มบรรยากาศ ที่บ้านและสถานที่ต่าง ๆ
- ลดมลพิษในสิ่งแวดล้อมโดยการตรวจเช็ครถยนต์หรือยานพาหนะเป็นประจำ
- จัดทำโครงการส่งเสริมการคัดแยกขยะในชุมชน
- จัดทำโครงการปลูกป่า เช่น หญ้าแฝด ต้นไม้ชนิดต่าง ๆ
- รักษาสิ่งแวดล้อมโดยการคัดแยกขยะ แยกกากอาหารเป็นอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนที่สามารถนำไปทำปุ๋ยได้ก็จะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายและยังเพิ่มผลผลิตที่ดีให้กับพืชผักอีกด้วย ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบรวบรวมบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้น่าอยู่เพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม
- รณรงค์ไม่ให้ประชาชนเผาขยะ โดยใช้วิธีฝังกลบแทน
- การจัดทำโครงการอนุรักษ์แม่น้ำ ลำคลอง ในเรื่องคุณภาพน้ำ
- จัดทำโครงการ อาสาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การรักษาแม่น้ำ ป่าไม้
- เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรว่ามีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรู้คุณค่าของทรัพยากรที่มี เช่น การอนุรักษ์แม่น้ำ ลำคลองให้สะอาดปราศจากขยะ
- ลดการใช้สารเคมี
- ปลูกป่าทดแทน
- ให้ประชาชนในท้องถิ่นสอดส่องดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างธรรมชาติ
- ปลูกต้นไม้เพิ่มเติมอย่าเสมอ ไม่ทำลาย
- อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ
- ปลูกจิตสำนึกคนในท้องถิ่นให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติอยู่เสมอ
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้ประชาชนใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ แทนการใช้ปุ๋ยเคมี หรือการมีส่วนร่วมในการใช้พลังงานทดแทน เป็นการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รัฐบาลสนับสนุนด้านนี้ด้านอื่น ๆ ก็จะมาเอง เช่น ด้านลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ตลอดจนการประหยัดด้วย และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
- ใช้สารอินทรีย์ในการเกษตรกรรมเพื่อกำจัดพืชและไม่มีสารตกค้างทำลายสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นพิษต่อทรัพยากรธรรมชาติ
- ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่ม
- ใส่ใจรายละเอียดเล็กน้อย เช่น ในกรณีล้างจานพวกน้ำมันที่เหลือจากการทอด ก่อนเททิ้งในท่อน้ำทิ้งควรใช้น้ำยาล้างจานสลายตาม เช่น กรดเป็นด่างของน้ำมันก่อนเททิ้ง เป็นต้น
- การปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ ดิน และต้นไม้ สิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ ดูแลต้นน้ำ และให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และการนำทรัพยากรธรรมชาติกลับไปใช้ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด
- ให้มีแหล่งปลูกป่า ประจำหมู่บ้านหรือตำบลละ ๑ แห่ง
- ช่วยกันดูแลสถานที่ที่เป็นของส่วนรวมและปลูกฝังความคิดในการงดใช้สารเคมี ให้เปลี่ยนเป็นปุ๋ยจากธรรมชาติ โดยให้มูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก
- นำน้ำจากครัวเรือนมาบำบัดเพื่อนำน้ำไปใช้ในการเกษตร
- นำมูลสัตว์มาหมักเพื่อทำเป็นเชื้อเพลิง(แก๊สชีวภาพ)
- ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด
- มีการส่งเสริมสนับสนุนการรณรงค์และปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ของชุมชนในท้องถิ่น โดยการปลูกต้นไม้หรือชุมชนสีเขียว
- ใช้วัสดุที่ทำจาก วัสดุธรรมชาติ ไม่ใช้กล่องโฟม
- การนำวัสดุอุปกรณ์เหลือใช้ มารีไซเคิล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และช่วยลดภาวะโลกร้อน

ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

- ใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิต โดยการเอื้อเฟื้อต่อกัน โดยแลกของกันโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่า ย เช่น บ้านนี้ปลูกผักก็เอามาแลกเปลี่ยน
- การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยการแบ่งปันในสิ่งที่มีอยู่กับเพื่อนบ้าน หรือการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน และครอบครัว
- ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีเมตตา โดยวัดและครอบครัวเป็นแกนนำ
- อบรมจริยธรรม บวชเนรมภาคฤดูร้อน ในเด็ก ผู้ใหญ่เพื่อให้ซึมซับวัฒนธรรมที่ดีของไทยไว้
- รมรงคืให้คนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น มีการแลกเปลี่ยนของให้กัน หรือช่วยกันทำ เช่น การลงแขก การทำนา ทำไร่
- ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้และสนับสนุนผู้ด้อยโอกาส เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ยากไร้ ยากจนให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- ปลูกฝังให้ประชาชนรู้จักสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักให้มากกว่ารับ มีวินัย
- เพื่อนบ้านมีไมตรี ช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยในชุมชน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นประโยชน์และมุ่งที่จะส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนอย่างจริงจัง ไม่ใช่มุ่งก่อสร้างถนนอย่างเดียว
- สืบสานงานศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม
- นำธรรมะของทุกศาสนามาใช้ให้เหมาะสมหลักเมตตาธรรม
- ให้ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่กันและกัน
- ประชาชนให้ความร่วมมือในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปธรรม ประสานงานกันให้งานสำเร็จได้
- ส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม อันดีงามเพื่อส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด และหวงแหนแผ่นดิน
- ปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในสังคมให้มีคุณธรรมจริยธรรม โดยเริ่มบวรจวิชาเรียนเริ่มตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงปริญญา
- สร้างสัมพันธ์ไมตรี และมีมิตรภาพระหว่างชุมชนให้เกิดความสามัคคีและเกิดการประสานระหว่างชุมชนในท้องถิ่น
- ส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความปรองดองระหว่างชุมชน
- การตั้งกลุ่มอาชีพจะทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวและมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ส่วนที่ 2

แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

- เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ใช้จ่ายเงินงบประมาณด้วยความถูกต้องและโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์มากที่สุด
- การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ต้องมีเป้าหมายจะให้ประชาชนมาร่วมทำอะไร มาร่วมแล้วได้อะไรกลับไป สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่
- ชี้แจงผลการปฏิบัติงานของท้องถิ่น ให้ประชาชนได้รับทราบเป็นประจำ
- ท้องถิ่นจัดให้ประชาชนในพื้นที่เดินทางไปทัศนศึกษาดูงานเพื่อนำมาปรับใช้ในครอบครัว และชุมชน
- ปลูกจิตสำนึกให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการลงไปทำกิจกรรมในพื้นที่
- สนับสนุนประเพณีของท้องถิ่นเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมให้อยู่ต่อไป มีการแข่งขันกีฬาในชุมชนเพื่อลดปัญหายาเสพติด และจัดให้มีการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับคนในชุมชน
- เผยแพร่ตัวอย่างประชาชนที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ประชาชนในพื้นที่ไปดูงาน แล้วนำความรู้ที่ได้มาอบรมแก่ประชาชนในหมู่บ้านตัวเอง
- ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ มีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน
- องค์กรส่งเสริมให้ประชาชนรู้และเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยอาจจะเริ่มจากการประชาคมหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านในการชักจูงหรือประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ให้คนในหมู่บ้านรักสามัคคี รู้จักเอื้ออารีต่อกัน แบ่งปันซึ่งกันและกัน เช่น ในวันแม่ ทุกชุมชนมีการทำอาหารและมารวมกันกินด้วยกัน กลายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง
- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแสดงความคิดเห็น หรือตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดช่องทางกรร้องเรียนผ่านเว็บไซต์

- จัดให้มีการฝึกอบรมด้านส่งเสริมอาชีพเพื่อประชาชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
- มีการติดตาม และสอบถามความพึงพอใจในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกครั้ง
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินการในด้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง กำหนดเวลาให้เหมาะสม แบ่งกลุ่ม วัย ที่จะเข้าไปดำเนินการ
- จัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม
- ใช้หลักธรรม เช่น ศีล สมาธิ ปัญญา พระวิหาร ๔ หลักธรรม มาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต
- ส่งเสริมให้คนในชุมชนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้น่าอยู่เสมอ ไม่ทิ้งท้องถิ่น นำสิ่งดี ๆ เข้ามาส่งเสริมในท้องถิ่นอยู่เสมอ ประชุมปรึกษาหารือกันอยู่บ่อย ๆ
- ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นของตนเองก่อนเป็นลำดับแรก จากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจะตามมาเอง
- มีกิจกรรมหรือการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านมาร่วมกันโดยการประชุมให้ความรู้ถึงผลดีผลเสียในการใช้ชีวิตในปัจจุบันกับการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความต่างกันอย่างไร และมีแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างไรให้มีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป
- สร้างความเข้าใจให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบว่าในการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์อย่างไร พร้อมกับสร้างตัวอย่างให้ประชาชนสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้
- ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง หัวหน้าครอบครัวมีเวลาดูแลคนในครอบครัว
- จัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนารายได้ และส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ได้แก่ การทำสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การนำวัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้มาใช้เคลือบให้เกิดประโยชน์

ปัญหาอุปสรรค

- โครงการประชานิยมมักจะสวนกระแสกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม รอรับการแจกของอย่างเดียว
- มีแนวปฏิบัติอย่างไร ก็ยังคงสถานะเหมือนเดิม

- การเสฟสื่อ เทคโนโลยี ทั้งจากทางสื่อไอที ที่มีแต่โฆษณาในลักษณะมอมเมาประชาชน เช่น การโฆษณายาลดความอ้วน ยาเสริมความงาม ยาเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ การแต่งตัวของดารา ผู้นำเยาวชน ที่แต่งตัวโป๊เกินไปทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบ วัฒนธรรม การแต่งตัวของไทยเสื่อมลง เพราะนักแสดงที่ขาดวิจารณญาณในการแต่งตัว
- การจัดทำโครงการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในระยะแรก ๆ ประชาชนให้ความร่วมมือ ในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี แต่เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ประชาชนไม่ได้สนใจที่จะ ดำเนินการต่อ ทำให้การดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่อเนื่อง และไม่เกิด ประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณในจำนวนมาก
- ไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากค่านิยมที่ผิด ๆ ขาดความรู้ และขาดทุนทรัพย์
- เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดการเอาใจใส่ ไม่มีการติดตามประเมินผล
- ในปัจจุบันมีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น จำนวนมากแต่ที่เป็นปัญหาก็คือ การก้าวข้ามความคิดเดิม ๆ ที่เคยทำเคยปฏิบัติมาแต่ เดิม